

Rozhovor s JUDr. Michalem Barboříkem,

ředitelem odboru prevence kriminality, MV ČR

Jiří Cívka

Co nového pro nás všechny přinese nově zpracovaná „Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 až 2027“?

Nová Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 až 2027 (resp. v tuto chvíli její návrh po vypořádání meziresortního připomínkového řízení, který bude v nejbližší době schvalovat vláda ČR) nepřináší do politiky prevence kriminality revoluci, to ani není potřeba. Preventivní politika v ČR je dlouhodobě na vysoké úrovni, a to i v mezinárodním srovnání, a sleduje nejnovější potřeby a trendy. Nová Strategie je tak spíše evoluční, pokračuje v úspěšných aktivitách z minulého období a má za cíl dokončit ty, které se z různých důvodů nepodařilo dokončit, ale samozřejmě přináší i řadu nových cílů a opatření.

Ty navazují na analýzu bezpečnostní situace a potřeb preventistů působících na nejrůznějších úrovních, na požadavky kontrolních orgánů, na nové trendy, které se objevují i v rámci příslušných orgánů OSN či Evropské sítě pro prevenci kriminality. Těch konkrétních cílů je na 50 a počet opatření se blíží číslu 200, takže zde mohu zmínit jen zlomek z nich.

V rámci priorit Strategie je oproti předchozímu období více prostoru věnováno problematikám situační prevence kriminality, kriminality páchané dětmi a na dětech, či prevenci kybernetické kriminality. V systémových opatřeních bych chtěl zmínit důraz na práci s daty, jejich sdílení a analýzu a zejména pak na vyhodnocování úspěšnosti/efektivity projektů a programů prevence kriminality.

K tomu by v rámci aktivit bezpečnostního výzkumu měla vzniknout nejen nová metodika pro realizátory projektů/programů, nové vzdělávání, ale v rámci programů odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra také stanovení konkrétních kritérií a indikátorů u nejčastějších typových projektů, vytvoření softwarového nástroje na evaluaci projektů i těchto programů a v neposlední řadě také databáze příkladů dobré praxe postavená na kvalitativních kritériích pro zařazování úspěšných projektů do této databáze.

Rovněž věříme, že se do budoucna podaří zajistit potřebné posílení programů prevence kriminality na Ministerstvu vnitra, nicméně tuto potřebu s ohledem na aktuální prioritu snižování výdajů státního rozpočtu není možné realizovat již od roku 2022.

Více prostoru je věnováno problematikám situační prevence kriminality, kriminality páchané dětmi a na dětech, či prevenci kybernetické kriminality.

V nově připravované Strategii je mnoho cílů a opatření i v oblasti situační prevence kriminality. Co zde vidíte z Vašeho pohledu za nejdůležitější?

Jako zásadní v oblasti situační prevence kriminality vidím posílení spolupráce mezi veřejným sektorem (státní správa a samospráva), soukromými subjekty (podnikatelská sféra, zastřešující cechy a organizace) a vědeckými institucemi. Tuto roli plní na republikové úrovni

sdor Ministerstva vnitra pro situační prevenci kriminality, kterému bychom chtěli dát nový impuls do další činnosti, včetně obohacení členské základny o nové důležité subjekty a zástupce bezpečnostního výzkumu.

Na základě této spolupráce pak probíhá - a věříme, že v novém období v ještě větším rozsahu bude probíhat - celá řada preventivních aktivit a kampaní, informování občanů (obecně i konkrétních rizikových skupin) o existujících rizicích a možnostech ochrany před nimi, v rámci nichž mají opatření či normy situační prevence nezastupitelnou a velmi efektivní

rolí. Chceme posílit povědomí o technických normách prevence kriminality a o jejich přínosu v praxi, a tím zvýšit jejich využívání ze strany osob, které utváří veřejný prostor včetně veřejných i soukromých budov v něm, aby pro všechny vytvářely bezpečnější prostředí.

Z celé řady dalších opatření musím ještě zmínit plánovaný „audit“ dosavadního stavu a způsobů využívání městských kamerových a dohlížecích systémů v obcích ČR a na něj pak navazující koncepci jejich dalšího rozvoje a podpory z veřejných zdrojů (opět věříme, že se do budoucna bude jednat o podporu navýšenou).

Myslíte si, že na opatřeních směřovaných například k městským kamerovým dohlížecím systémům lze spolupracovat s privátními organizacemi a firmami?

Rozhodně ano. A ani bych nepoužil slovo „lze“ spolupracovat, ale přímo „je potřeba“ spolupracovat. I na té centrální úrovni, kdy sice nerealizujeme a nebudujeme jednotlivé MKDS (Městský kamerový dohlížecí systém), tak jsou pro nás poznatky a zkušenosti privátních firem a organizací velmi důležité. Jsou zásadní pro přehled o nejnovějších technologiích a inovacích, zprostředkovávají dobrou praxi ve využívání MKDS a analytických nástrojů k nim, jsou ochotny se podílet o rady a doporučení pro realizaci a využívání MKDS. Zjednodušeně řešeno, jsou pro nás motorem pokroku a dalšího rozvoje v této oblasti.

Jen pro krátké připomenutí pro naše čtenáře. Jaké jsou prioritní osy působnosti odboru prevence kriminality, který řídíte pro následující období?

Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra plní v systému prevence kriminality následující role.

1) Je koordinátorem Republikového výboru pro prevenci kriminality, a tudíž politiky prevence kriminality v celé ČR. V rámci toho také zpracovává Strategii prevence kriminality v ČR a koordinuje její plnění.

2) Je metodickým orgánem pro další odborníky působící v oblasti prevence kriminality na všech úrovních, mj. v rámci Policie ČR, krajů, obcí apod. Těmto subjektům také poskytuje dotační podporu na realizaci preventivních projektů a aktivit. Zajišťuje, či sám poskytuje vzdělávání a sdílení zkušeností mezi preventisty. Rovněž zprostředkovává informace, trendy a zkušenosti na mezinárodní úrovni.

3) V neposlední řadě náš odbor také realizuje vlastní aktivity, kampaně a projekty s celorepublikovým dosahem. Řada našich pilotních projektů je následně široce uplatňována na regionální či lokální úrovni po celé ČR, vzpomeňme například z poslední doby velmi úspěšné projekty Asistent prevence kriminality či Domovník – preventista.

Co se týče věcných priorit, ty jsou vždy na následující období stanoveny vládou ČR ve Strategii prevence kriminality. Aktuálně připravený návrh stanoví následujících 7 priorit:

- A) Podpora a rozvoj systému prevence kriminality v ČR,
- B) Pomoc obětem trestných činů a jejich podpora,
- C) Práce s pachatelé trestné činnosti, prevence recidivy,
- D) Komplexní a koordinovaný přístup k bezpečnosti v rizikových lokalitách, práce Policie ČR ve vztahu k menším,
- E) Situační prevence kriminality a nové přístupy,
- F) Kriminalita páchaná dětmi a na dětech,
- G) Prevence kybernetické kriminality.

Jsou mezi prioritami, které jste zmínil, též aktivity, které by se měly uskutečnit v rámci předsednictví ČR v Radě EU ve druhé polovině roku 2022?

V rámci českého předsednictví v Radě EU bude Česká republika mj. předsedat i Evropské síti pro prevenci kriminality (EUCPN). Pro toto předsednictví jsme jako hlavní priority definovali problematiku Práce se zvlášť

zranitelnou obětí kriminality. Téma bude zaměřeno na výměnu zkušeností a dobré praxe zejména v oblastech včasné identifikace obětí trestných činů, zejména zvlášť zranitelných, prevence jejich sekundární viktimizace a zvýšení motivace k oznamování protiprávních činů, a tím snižování latence trestné činnosti. Téma bude i předmětem Evropské ceny prevence kriminality a související Konference dobré praxe, budou k němu zpracovány materiály a doporučení pro práci s tímto tématem v praxi.

Druhým důležitým tématem bude problematika přínosů konceptu Crime Prevention Through Environmental Design/Crime Prevention Through Urban Design & Planning a technických norem prevence kriminality pro bezpečnost a veřejný pořádek ve městech - vysvětlení pojmu a jeho přínosů a příklady z praxe. K tomu bude uspořádána mezinárodní konference s titulem Městské prostředí – bezpečnostní hrozba nebo příležitost pro prevenci? Akce se bude konat 6. října 2022 a bude realizována ve spolupráci s Českou agenturou pro standardizaci a Evropským výborem pro normalizaci, konkrétně technickou komisí CEN/TC 325 Prevence kriminality při plánování městské výstavby a navrhování budov.

V legislativní rovině lze během CZ PRES očekávat v oblastech, které souvisí s prevencí kriminality, návrhy na unijní úrovni týkající se boje proti sexuálnímu zneužívání dětí (online i offline), domácího a genderově podmíněného násilí, obětí trestné činnosti, nenávistných projevů (Hate crime & Hate speech) atd. Zejména problematika prevence a boje proti sexuálnímu zneužívání bude patřit mezi top priority CZ PRES v oblasti vnitra.

Váš odbor je leadrem spolupráce v rámci TC 325, tedy v oblasti technických norem prevence kriminality při výstavbě. Připravujete nějakou novou technickou zajímavost?

Aktuálně je v rámci finálního schvalovacího procesu návrh technické specifikace CEN/TS 14383-6 Školy a vzdělávací instituce, který byl pod vedením expertů z ČR připraven v rámci Evropského výboru pro normalizaci, technické komise CEN/TC 325 Prevence proti kriminalitě při plánování městské výstavby a navrhování budov a její pracovní skupiny WG3. Tato evropská norma (resp. návrh) vychází z již schválené a úspěšně aplikované české normy ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení.

V procesu přípravy je také další evropská norma (technická specifikace) CEN/TS 14383-2 Principy a postupy, která vychází z principů řízení rizik (v tomto případě rizik kriminálních) a implementuje principy kriminální analýzy a konceptu CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design). Ta bude pak základem i pro tvorbu a aktualizaci dalších norem.

Vedle toho je snaha propojit činnost CEN/TC 325 s činností obdobně zaměřených komisí CEN, s organizací ISO, Evropskou komisí či organizacemi zabývajícími se bezpečností a prevencí kriminality v městském prostředí. A rovněž nalézt možnosti financování budoucích projektů, např. v oblasti zvýšení odolnosti veřejných prostranství před kriminalitou. A nesmím zapomenout zopakovat ještě jednou pozvánku na připravovanou mezinárodní konferenci v rámci CZ PRES Městské prostředí – bezpečnostní hrozba nebo příležitost pro prevenci? dne 6. října 2022.

Jakým směrem se podle Vašeho názoru bude ubírat financování projektů v oblasti prevence kriminality určených pro obce?

Děkuji za tuto velmi záladnou otázku 😊. Co se týče reality, tak oblast prevence kriminality je bohužel již dlouhodobě podfinancovaná, a to jak v rámci dotací poskytovaných Ministerstvem vnitra či jinými ministerstvy, tak i v rámci samospráv samotných. Naštěstí se v posledních letech zvyšoval počet krajů, které obcím začaly rovněž přispívat dotacemi na projekty/aktivity prevence kriminality. Nicméně s dopady nemoci COVID-19, s významnými deficity do veřejných rozpočtů, se objevují tendence i v těchto výdajích šetřit. To by ale bylo velkou chybou, protože různé dopady COVID-19 (vyšší zadluženost veřejných rozpočtů i samotných obyvatel, vyšší inflace, očekávaný nárůst nezaměstnanosti atd.) budou vytvářet prostředí, ve kterém se kriminalitě obvykle daří a může přijít její nárůst. V takové době je třeba naopak prevenci posilovat. Návrh nové Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 až 2027 usiluje o zajištění navýšení dotací Ministerstva vnitra včetně dotací pro Program prevence kriminality na místní úrovni určený pro obce a kraje (o 30 mil. Kč ročně, z toho 20 mil. Kč na neinvestiční projekty, 10 mil. Kč na investice). Nicméně s ohledem na potřebu v roce 2022 snižovat výdaje státního rozpočtu a tím pádem jeho deficit, bude otázka navýšení financování prevence kriminality znovu otevřena v letech následujících.

Podle čeho je možné odlišit projekt, který byl úspěšný, od méně úspěšného?

Další záladná otázka 😊. Obecně platí, že projekt je úspěšný, pokud naplnil cíle, které měl na začátku stanovené. Většinou je třeba sledovat dopady do praxe, zda nastala nějaká očekávaná změna, která řeší problém, jež jsme na počátku identifikovali. Nicméně hodnocení úspěšnosti projektů, potažmo jejich efektivity, je zatím spíše slabé místo projektů prevence kriminality v ČR. Zejména, bavíme-li se o jednoletých projektech financovaných z dotací; u velkých projektů financovaných např. z fondů EU se situace liší v tom, že projekty jsou víceleté, s podstatně větším rozpočtem, jehož součástí jsou prostředky na plat profesionálního evaluátora. Ono takové hodnocení v prevenci kriminality totiž není vůbec jednoduché, vyžaduje komplexní, dlouhodobou, náročnou práci, do které vstupuje celá řada faktorů, jejichž vliv na celkový výsledek je pak velmi těžko prokazatelný. Někdy se také záladnost hodnocení projektů

prevence kriminality dokládá rčením, že v prevenci kriminality máme hodnotit něco, co se nestalo – což je obecně velmi náročné (dokazovat, že jste něčemu zabránili je mnohem těžší, než vykázat, kolik kilometrů dálnic jste postavili).

Ale právě proto mezi priority nové Strategie prevence kriminality (resp. jejího návrhu), v souladu s mezinárodními trendy, je i vytvoření metodik, vzdělávání a nástrojů pro hodnocení úspěšnosti / efektivity projektů a programů prevence kriminality cestou bezpečnostního výzkumu.

Konference Městské prostředí – bezpečnostní hrozba nebo příležitost pro prevenci?

Podtitul

Přínosy prevence kriminality prostřednictvím konceptu Crime Prevention Through Environmental Design/Crime Prevention Through Urban Design Planning a technických norem prevence kriminality pro bezpečnost a veřejný pořádek ve městech - vysvětlení pojmu a jeho přínosů a příklady z praxe.

Akce bude realizována Ministerstvem vnitra, odborem prevence kriminality ve spolupráci s Českou agenturou pro standardizaci a CEN/TC 325 Prevence kriminality při plánování městské výstavby a navrhování budov.

Konání akce: 6. 10. 2022, v Kongresovém centru Praha

